

2.3 Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma lapsen oikeuksien edistäjänä

Klo 10:50-12:00

Järjestäjä: Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE), sosiaali- ja terveysministeriö sekä opetus- ja kulttuuriministeriö

Teema: Lapsipolitiikalla parempi yhteiskunta

Seminaari liittyy valmisteilla oleviin lapsistrategiaan sekä lasten, nuorten ja perheiden palveluiden muutosohjelmaan (LAPE), joka räätälöi palveluita lapsi- ja perhelähtöisiksi maakunta- ja sote-uudistuksen sekä uuden kunnan toimintaympäristössä.

Lapsen oikeuksien sopimuksen toimeenpano Suomessa on edistynyt erityisesti viimeisten 10–15 vuoden aikana. Suomessa ei kuitenkaan ole yhtenäistä kansallista ohjausta, lapsistrategiaa tai lakia, joka edistäisi ja ohjaisi kaikkia lasten ja nuorten parissa työskentelevien päätöksentekoa ja työtä lapsen oikeuksien kannalta. Kehittämistyö on ollut määräaikaista ja jaksottaista. Lapset ja nuoret sekä heidän perheensä ovat kokeneet avun ja tuen saamisen hajanaisena.

Lapsen oikeuksien komitea on vuonna 2013 suosituksissaan todennut puutteita lapsen oikeuksien sopimuksen tuntemisessa, lapsen edun ensisijaisuuden huomioon ottamisessa palvelujärjestelmässä, lapsivaikutusten arvioinnin toteutumisessa, lapsen kuulemisessa ja näkemysten huomioon ottamisessa, vähemmistöihin ja erityisryhmiin kuuluvien lasten oikeuksien toteutumisessa sekä lasten tarpeisiin soveltuvissa neuvontapalveluissa ja oikeusturvakeinoissa.

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma on pohjistanut lapsistrategiaa ottamalla YK sopimuksen muutostyön yhteiseksi eettiseksi ja oikeudelliseksi perustaksi. LAPE työ on ollut poikkeuksellisen laajaa ja eri toimijoita yhdistävää. Palveluita on uudistettu lapsen, nuoren ja perheen tarpeista, arjesta kasvu- ja oppimisympäristöstä lähtien. Lasten ja nuorten sekä vanhempien osallistuminen palveluiden kehittämiseen on ollut osa muutostyötä. Lasten hyvinvoinnin seurannan tietopohjaa on uudistettu yhdenvertaisuuden seurantaa mahdollistavaksi. Lapsivaikutusten arviointia on pilotoitu ja koulutettu etenkin kuntapäätäjille ja toimijoille. Lapsiystävällinen maakunta -mallinnusta on tehty Suomen Unicefin tuella. Työ jatkuu myös 2019.

LAPE työ on tavoitellut laajasti lapsi- ja perhepalveluiden kokonaisuuden uudistumista ”sopivaa tukea oikeaan aikaan”- periaatteella. Peruslähtökohtana on ollut huomio että muutokset eivät ole tuloksellisia vain yhtä kokonaisuuden osaa uudistamalla tai tekemällä yksittäisiä toimenpiteitä. Lähtökohdaksi on omaksuttu systeemisen muutoksen johtaminen jossa sekä soten että sivistystoimen ammattilaisia, palveluita ja johtamista uudistetaan lapsi- ja perhelähtöiseksi koko maassa.

Seminaarissa arvioidaan LAPE- muutosohjelmassa tehtyä työtä lapsen oikeuksien edistämiseksi. Lisäksi esitellään kansainvälistä vertailututkimusta, jossa on selvitetty eräiden maiden malleja kokonaisvaltaisesta lasten ja nuorten palveluiden ohjauksesta. Joronen ym. (2018) selvittivät lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia, kasvua ja oppimista edistävien palvelujen ohjausta ja järjestämistä sosiaali-, terveys- ja opetustoimen yhteistyönä.

Seminaarissa esitellään mm. Irlannin ja Englannin ratkaisuja, joista voidaan oppia ja joita voidaan soveltaa Suomeen. Yhteisen tahtotilan muodostumista edistävät näissä maissa kansallinen hallinnonrajat ja hallituskauden ylittävät lapsistrategia ja/tai laki. Toimeenpanoa tukevat määrävälein päivitettävä toimintaohjelma, sopimukset päätöksenteossa tarvittavasta tiedosta ja kansallisista ja alueellisista päätöksentekorakenteista sekä lasten ja nuorten palvelujen kokoaminen kokonaisuuksiksi.

Ohjelma:

Kansainväliset esimerkit - mitä oppia Euroopasta lapsistrategiatyöhön sekä palveluiden ohjaukseen?

- Emerita professori, dosentti Marja-Leena Perälä, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

2.3 Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma lapsen oikeuksien edistäjänä

- Erityisasiantuntija, dosentti Marjaana Pelkonen, sosiaali- ja terveysministeriö/LAPE;

Paneelikeskustelu: *Miten LAPE on vastannut YK:n Lapsen oikeuksien komitean suosituksiin? Miten lapsen oikeudet ovat edistyneet? Keskustelun avaa ja sitä vetää LAPE hankejohtaja Maria Kaisa Aula, sosiaali- ja terveysministeriöstä. Mukana ovat*

- Asiantuntija Ira Custódio, Unicef
- Erityisasiantuntija, TtT Nina Halme, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
- Asiamies, kehitysjohtaja Petra Kouvonen, Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö;
- LAPE- Muutosagentti Anne Saarela, Keski-Pohjanmaa
- Opetustoimenjohtaja Kaisu Toivonen, Espoo